สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร มหาสิริยาลงกรณวรวรรณรัตนี สิริกิจการิณีพิพัฒน์ รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี ทรงเป็นสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ พระองค์ที่ 3 ในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เสด็จพระราชสมภพเมื่อวันเสาร์ที่ 2 เมษายน พ.ศ.2498 ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต โดย ศาสตราจารย์นายแพทย์หม่อมหลวงเกษตร สนิทวงศ์ เป็นผู้ถวายพระประสูติกาล และได้รับการถวายพระนามจาก สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ ว่า สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิริธรเทพรัตนสุดา กิติวัฒนาสุนโลภาคย์ พร้อมทั้งประทานคำแปลว่า "นางแก้ว" อันหมายถึง หญิงผู้ประเสริฐ และมีพระนามที่ข้าราชบริพารเรียกทั่วไปว่า "ทูลกระหม่อมน้อย"

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงมีพระราชดำริว่า สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิริธรเทพรัตนสุดา กิติวัฒนาสุนโลภาคย์ ทรงได้รับความสำเร็จในการศึกษาอย่างดีเลิศ และทรงได้บำเพ็ญพระราชกิจอาสาปกป้องเป็นประโยชน์แก่แผ่นดินและราษฎร จึงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ดาบตำรวจอิสริยยศ และพระราชอิสริยศักดิ์ เป็นสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี ในการพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา 5 ธันวาคม พุทธศักราช 2520 นับเป็นสมเด็จเจ้าฟ้ามหาดิฐพระองค์แรก ที่ทรงดำรงฐานันดรศักดิ์ที่ **"สยามบรมราชกุมารี" แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์**

ในการพระราชพิธีบรมราชาภิเษก พุทธศักราช 2562 พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำริว่า สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นพระโสทรภคินีภาคีที่ได้ทรงร่วมอุทร์ร่วมทุกข์มาแต่ทรงพระเยาว์ เมื่อทรงเจริญพระชนมายุ ก็ได้ทรงปฏิบัติบำเพ็ญพระราชกรณียกิจงานของพระเชษฐพระคุณสมเด็จพระบรมชนกาจนและสมเด็จพระบรมราชชนนี ด้วยพระวิริยะ อุตสาหะ เป็นคุณูปการต่อประเทศชาติ และอาณาประชาราษฎร์อย่างใหญ่หลวง เป็นอเนกประการ ครั้นในระยะกาลปัจจุบัน ก็ได้ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในหลายวาระ และช่วยแบ่งเบาพระราชภาระกิจน้อยใหญ่ที่สืบเนื่องมาแต่ครั้งรัชสมัยสมเด็จพระบรมชนกนาถ ให้ดำเนินสู่ลวงไปด้วยความเรียบร้อย เป็นที่ไว้วางพระราชหฤทัย สมควรจะยกย่องพระเกียรติยศตามฐานะแห่งพระบรมราชวงศ์ จึงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้เฉลิมพระนามาภิไธยตาม

ที่จารึกในพระสุพรรณบัฏว่า **สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร มหาสิริยาลงกรณวรวรรณรัตนี สิริกิจการิณีพิพัฒน์ รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี นับเป็นเจ้านายพระองค์แรกที่ได้รับพระราชทานพระเกียรติยศที่ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า** โดยยังทรงพระอิสริยยศ กรมสมเด็จพระ และ สยามบรมราชกุมารี ตามที่ได้รับพระราชทานจากสมเด็จพระบรมชนกนาถ

พระเชี่ยวชาญด้านอักษรศาสตร์และดนตรีไทย

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระปรีชาสามารถในหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านอักษรศาสตร์และดนตรีไทย ซึ่งทรงนำมาใช้ในการอนุรักษ์ ส่งเสริมและให้การอุปถัมภ์ในด้านศิลปวัฒนธรรมของประเทศ ทรงเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีไทยอู่หนึ่ง โดยทรงเครื่องดนตรีไทยได้ทุกชนิด แต่ที่โปรดทรงอยู่ประจำ คือ ระนาด ขอ และอ้องวง โดยเฉพาะระนาดเอก

ในขณะที่ทรงพระเยาว์ เครื่องดนตรีที่ทรงสนพระทัยนั้น ได้แก่ ระนาดเอกและขอสามสาย ซึ่งพระองค์ทรงเริ่มเรียนระนาดเอกอย่างจริงจัง เมื่อปีพ.ศ.2528 หลังจากการเสด็จทรงดนตรีไทย ณ บ้านปลายเนิน ซึ่งเป็นวังของ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจิตรเจริญ กรมพระยาปิยศิรานุวัติวงศ์ โดยมี สิริจิรายาญ พักจำญูญ เป็นพระอาจารย์ พระองค์ทรงเริ่มเรียนตั้งแต่การจับไม้ระนาด การสีระนาดแบบต่างๆ และทำที่ประกับขณะทรงระนาด และทรงเริ่มเรียนการสีระนาดตามแบบแผนโบราณ กล่าวคือ เริ่มต้นด้วยเพลงต้นเพลงจีนลายขึ้น แล้วจึงทรงต่อเพลงอื่นๆ ตามมา ทรงทำการบ้านด้วยการใส่ระนาดทุกเช้า หลังจากบรรทมตื่นภายในห้องพระบรรทม จนกระทั่งพุทธศักราช 2529 พระองค์จึงทรงบรรเลงระนาดเอกร่วมกับครูอาวุโสของวงการดนตรีไทยหลายท่านต่อหน้าสาธารณชนเป็นครั้งแรก ในงานดนตรีไทยอุดมศึกษา ครั้งที่ 17 ณ มหาวิทยาลัยเรียงใหม่ โดยเพลงที่ทรงบรรเลง คือ เพลงนกยูนิ (เอก) นอกจากดนตรีไทยแล้ว พระองค์ยังทรงดนตรีสากลด้วย โดยทรงเริ่มเรียนเปียโนตั้งแต่พระชนมายุ 10 พรรษา แต่ได้ทรงเลิกเรียนหลังจากนั้น 2 ปี และทรงฝึกเครื่องดนตรีสากล ประเภทเครื่องเป่า จาก พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร จนสามารถทรงทำบันเปล นำวงดุริยางค์ในงานดอนสิงห์สลายใจไทย และทรงระนาดเข้าร่วมดุริยางค์ในงานถาสาตดอนสิงห์ด

ด้านอักษรศาสตร์ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ไม่ปรากฏว่าทรงอ่านหนังสือและการเรียนมาตั้งแต่ทรงพระเยาว์ รวมทั้งพระปรีชาสามารถทางด้านภาษาทั้งภาษาไทยและต่างประเทศ ช่อยแก้ว และช่อยทรอง ดังนั้น จึงทรงพระนิพนธ์หนังสือประเภทต่างๆ ออกมามากกว่า 100 เล่ม ซึ่งมีหลายหลากประเภททั้งสารคดีท่องเที่ยวเมื่อเสด็จพระราชดำเนินเยือนต่างประเทศ ทรงได้เรียนรู้วิทยาการหลากสาขา การทรงรู้รอบกว้างไกลด้านจินวิทยาเป็นที่ประจักษ์แจ้งชัด เมื่อสอนกับการทรงพิพิธสวรรค์ในการประพันธ์และพระวิริยะหมั่นฝึกฝนการเขียน ก่อเกิดเป็นวัตนสารด้านจินวิทยา จำนวนมาก ทั้งสารคดีเสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศจีน พระราชนิพนธ์แปลนทรกวีนิพนธ์จีน นวนิยาย เรื่องสั้น บทละครสวนุล ความเรียงร้อยแก้วอาทิ บทละครพูดว้วน้ำราดเนื้อ, แขนเทินว้าไทล, หมู่บ้านเด็ดทะลุเป้า, ไข่มีเล่ห์ หมู่บ้านดินเดินดั่งน้ำ, นารีพราว, ดอกสกาลหน้นานแต่ไหน, รอยยิ้มของน้ำตาและหัวใจ, เมื่อข้าพเจ้าเยือนย่ำแดนมังกร, มุ่งไกลในออยทราย ฯลฯ นอกจ พระราชนิพนธ์แปลเล่มล่าสุด รวมทั้งสารคดีวิชาการ ปาฐกถาทางบรรพาร และยิ่งๆ รวมทั้งพระราชนิพนธ์ เกล็ดหิน ในสายหยก ลายไกด้าน ทัดนจากยินเดีย มนต์ลักทะเลได้ ประเภทวิชาการและประวัติศาสตร์ เช่น บันทึกเรื่องการปกครองของไทยสมัยอยุธยาและต้นรัตนโกสินทร์ กษัตริยานุสรณ์ หนังสือสำหรับเยาวชน เช่น แก้วขอบแก้ม แก้วขอบขน หนังสือที่เกี่ยวข้องกับพระบรมวงศานุวงศ์ไทย เช่น สมเด็จแม่กับการศึกษา สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีกับพระราชกรณียกิจพระราชจริยาวัตรด้านการศึกษา ประเภทพระราชนิพนธ์แปล เช่น หยกไต้ว้าหล้า ความคิดคำนึง เจ็จแก้วประกายทรี และหนังสือทั่วไป เช่น นิทานเรื่องเงาะ (เรื่องไม่ปิดฝา) เรื่องของคนแรมหัก เป็นต้น และมีลักษณะการเขียนที่คล้ายคลึงกับพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว กล่าวคือในพระราชนิพนธ์เรื่องต่างๆ นอกจากจะแสดงพระอารมณ์ขันแล้ว ยังทรงแสดงการวิพากษ์วิจารณ์ในแง่ต่างๆ เป็นการแสดงพระปรีชาสามารถ

นอกจากพระนาม "สิริธร" แล้ว สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ยังทรงใช้นามปากกาในการพระราชนิพนธ์หนังสืออีก 4 พระนาม ได้แก่ "ก้อนหิน ก้อนกรวด" เป็นพระนามแห่งที่ทรงหมายถึงพระองค์แสดงพระสถาน สามารถแยกได้เป็น ก้อนหิน หมายถึง พระองค์เอง ส่วนก้อนกรวด หมายถึง กุณฑิดา ไกรฤกษ์ พระองค์มีรับสั่งถึงพระนามแฝงนี้ว่า "เราสิ้วไดเลยใช้ว่า ก้อนหิน หวานตัวเล็ก เลยใช้ว่า ก้อนกรวด รวมกันจึงเป็น "ก้อนหิน-ก้อนกรวด" นามปากกานี้ทรงใช้ครั้งเดียว ขณะประพันธ์บทความ "เรื่องจากเมืองอิสราเอล" เมื่อปีพ.ศ.2520 ขณะที่พระนามแฝง "แว่นแก้ว" เป็นชื่อที่พระองค์ทรงตั้งขึ้นเอง ทรงมีรับสั่งว่า "ชื่อแว่นแก้วนี้ตั้งเอง เพราะตอนเด็กๆ ชื่อลูกแก้ว ตัวเองอยากชื่อแก้ว ทำไมถึงเปลี่ยนไปไม่รู้ เหมือนกัน แล้วก็ชอบเพลงน้อยใจยา นางเอกชื่อแว่นแก้ว" โดยพระนามแฝง "แว่นแก้ว" นี้ พระองค์เริ่มใช้เมื่อปีพุทธศักราช 2521 เมื่อทรงพระราชนิพนธ์และทรงแปลเรื่องสำหรับเด็ก ได้แก่ แก้วจอมขน แก้วจอมแก่น และบรมการกางเขน ส่วนพระนามแฝง "หนูน้อย" ทรงมีรับสั่งว่า "เรามีชื่อแต่ที่เรียกกันในครอบครัวว่า น้อย เลยใช้นามแฝงว่า หนูน้อย" โดยพระองค์ทรงใช้เพียงครั้งเดียวในบทความเรื่อง "ป้องที่รัก" สีพิมพ์ในหนังสือ 25 ปีจิตรลดา เมื่อปีพุทธศักราช 2523 และ พระนามแฝง "บันดาล" ทรงมีรับสั่งว่า "ใช้ว่า บันดาล เพราะคำนี้มุคชื่นบานในสมอง เลยใช้เป็นนามแฝง ไม่มีเหตุผลอะไรในการใช้ชื่อนี้เลย" ซึ่งพระองค์ทรงใช้ในงานแปลภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย ที่ทรงทำให้สำนักเลขาธิการคณะกรรมการแห่งชาติ ว่าด้วยการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ กระทรวงศึกษาธิการเมื่อปีพุทธศักราช 2526 นอกจากนี้ ยังทรงพระราชนิพนธ์เพลงเป็นจำนวนมาก โดยบทเพลงที่ดังและนำมาขับร้องบ่อยครั้ง ได้แก่ เพลง ลัมดำ รวมทั้งยังทรงประพันธ์คำร้องในบทเพลงพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้แก่ เพลง จัก และ เพลง เมนูไข่

พระอัจฉริยภาพด้านการถ่ายภาพ

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ยังทรงมีพระอัจฉริยภาพด้านการถ่ายภาพ ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานภาพถ่ายฝีพระหัตถ์ทรงบันทึกไว้ระหว่างการเสด็จพระราชดำเนินไปยังสถานที่ต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศ มาจัดแสดงในงาน "นิทรรศการภาพถ่ายฝีพระหัตถ์" มาอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2550 เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปได้มีโอกาสได้ชื่นชมพระอัจฉริยภาพด้านการถ่ายภาพ รวมทั้งเพื่อเป็นความรู้แก่นิสิต นักศึกษา เป็นต้นแบบนิทรรศการภาพถ่ายฝีพระหัตถ์ "และดื่อสิสิ้อแสง" ในปี 2550 นิทรรศการภาพถ่ายฝีพระหัตถ์ "ชีวิตที่หมุนไปไม่หยุดยั้ง" ในปี 2551 นิทรรศการภาพถ่ายฝีพระหัตถ์ "ก้าวเดินเรื่อยไปย่อมถึงปลายทาง" ในปี 2552 นิทรรศการภาพถ่ายฝีพระหัตถ์ "สี แสง และลงชีวิต" ในปี 2553 นิทรรศการภาพถ่ายฝีพระหัตถ์ "ดุจปติณ ไลฟ์" ในปี 2554 นิทรรศการภาพถ่ายฝีพระหัตถ์ "ดวงกล้องท่องโลก" ในปี 2555 นิทรรศการภาพถ่ายฝีพระหัตถ์ "รูปภาพรา ภาพจิตนาจร" ในปี 2556 นิทรรศการภาพถ่ายฝีพระหัตถ์ "ยันมีพิพเนตรส่องไป" ในปี 2557 นิทรรศการภาพถ่ายฝีพระหัตถ์ "อนุมานาน กาลเวลามิดุช" ในปี 2558 นิทรรศการภาพถ่ายฝีพระหัตถ์ "จิตติอนทรดา" ในปี 2559 นิทรรศการภาพถ่ายฝีพระหัตถ์ "กาวะปรกา" ในปี 2560 นิทรรศการภาพถ่ายฝีพระหัตถ์ "สวัสดีปีเผนมา มาตอบท่าปีกุนคุณ" ในปี 2562 นิทรรศการภาพถ่ายฝีพระหัตถ์ "มหัศจรรย์พรรณภาพ" ในปี 2563 นิทรรศการภาพถ่ายฝีพระหัตถ์ "ชีวิตยามอยู่บ้าน" และในปี 2564 นิทรรศการภาพถ่ายฝีพระหัตถ์ หัวข้อ "ธรรมดาแบบใหม่ : New Normal"

(อ่านต่อหน้า 15)